

Commentaar van de heer Sipkes

In mijn artikel heb ik de Kennemerduinen niet genoemd.

De aantallen per ha zeggen mij weinig, wel het geringe herstel van het hout van berken en meidoorns in het lange gras, zoals dit meestal wel regeneratie van natuurlijk bos op de humusrijke bodem mogelijk maakt. Natuurlijk zijn de konijnen veel schadelijker dan fazanten, maar ook in de Kennemer Duinen is de vegetatie veel gaver geworden sinds de myxomatose is gekomen, ook al zijn er beurtjaren, zoals ook elders. Daar fazanten graag kiemplanten vernielen om de lobben te eten is de conclusie niet gewaagd, dat deze de hoofdoorzaak zijn van onvoldoende regeneratie van het hout.

Natuurlijk is niet uit te maken of de fazanten, die alle schuwheid afgelegd hebben, dezelfde zijn als de 'gepote'. Maar waar deze na het poten veelal lang gevoerd worden ligt de conclusie wel voor de hand. De mezen eten bij ons ook uit de hand, maar mezen zijn insecteneters, die door het weghalen van holle bomen schaarser zijn dan wenselijk is. Dit vacuum wordt nu opgevuld door nestkastjes op te hangen en door in de winter bij te voeren. Fazanten zijn echter exoten, ingevoerd om der wille van de jacht. Ook al eten deze wel insecten, het zijn in hoofdzaak planteneters en hun aantal wordt kunstmatig opgevoerd door het poten en door wegvangen van de natuurlijke vijanden (wezels, hermelijnen en bunsings). Zo krijgt men automatisch een verbroken evenwicht, zeker ongewenst in een terrein dat snakt naar herstel van de berkenbosjes, ook al zijn die verdwenen door de waterleiding en ook al bemoeilijkt het gedaalde grondwater het herstel. Kan in een duinterrein met hoge waterstand, zoals op Voorne, nog een zekere populatie-dichtheid van konijn en fazant worden geduld, is zelfs die van het konijn tot zekere hoogte wenselijk om in het belang van *Parnassia* e.d. al te sterk dichtgroeien van de valleien te voorkomen, in duinen met lage waterstand zou deze populatie-dichtheid lager moeten liggen.

Een gave vegetatie geeft weer levenskansen aan de dieren, die daarvan leven, een *evenwichtige* stand van konijn en fazant. Maar *de vegetatie is primair*.

Th. Vethaak

Bilaterale natuurparken

Omdat de natuur zich nooit aan politieke grenzen gebonden heeft, vindt men dus bijna altijd aan beide zijden van een grens hetzelfde landschapstype. Door hun positie als grensgebied zijn deze terreinen meestal onbebouwd en in vrij ongerepte staat. Toen men in Europa de grenzen nog sterk gesloten hield, werden sommige gebieden wel eens beschermd, maar dit stopte natuurlijk bij de grens. Niet altijd werd door het buurland een zelfde regeling getroffen. Was dit het geval, dan ontstond daar de beginfase van een bilateraal natuurpark.

Redenen (of: oorzaken?)

Tegenwoordig komen we tot hechtere Europese samenwerking en stellen onze landsgrenzen niet dat meer voor, wat ze een jaar of dertig geleden nog wel deden. Begrijpelijk dan ook, als deze eenwordingsgedachte zich ook in de natuurbescherming voortzet, vooral daar politiek nooit zo'n grote invloed heeft gehad op de natuurbescherming in West-Europa.

Als aan beide zijden van een grens een groot natuurgebied ligt, zullen twee beherende organisaties bijna het zelfde werk verrichten en waarom zou men dan niet een gezamenlijke beleidslijn volgen? Omgekeerd kan een grens ook de aanleiding zijn van het ontstaan van een natuurpark. Zo zien we thans zowel langs de Oost- als de Westduitse zijde van de grens nieuwe, zeer interessante natuurgebieden ontstaan.

Het samenwerken tussen twee landen om een bilateraal natuurpark te stichten, zou men ook kunnen zien als een poging om de vriendschappelijke betrekkingen tussen twee volkeren aan te tonen. Deze vriendschap komt o.a. naar voren in de vele grensfaciliteiten. Vaak kan men in het natuurpark eenvoudig de grens oversteken, ook op kleine voetpaden e.d.

Landschap van de Hautes Fagnes.

Foto: D. L. Booy

Oost-Europa

De oudste mij bekende samenwerking op dit gebied is het bilaterale park 'Hoge Tatra' (Vysoké Tatry) in de CSŠR met het natuurpark van gelijke naam in Polen. In 1948 werd door de Tsjechische Nationale Raad besloten tot samenwerking te komen. Formeel kwam het echter pas in 1954 tot stand. Het Tsjechische gedeelte is ± 51.000 ha groot. Het heeft een 'Alpen'-karakter met de hoogste top van 2634 m. Een oud toeristengebied met graniet en kalksteenformaties en vele kleine en grote meren. Een grenszone van 20 km breed, in totaal 70.000 ha, wordt normaal bewoond voor recreatieve doeleinden. Voor de toerist staan 325 km goede wegen ter beschikking, waarvan enkele over de grens in het Poolse gebied voeren.

In 1963 werd de overeenkomst gesloten dat ook het natuurpark 'Reuzengebergte' (Krkonovse) een bilateraal park vormde met een natuurpark in Polen. Dit gebergte is veel lager (1400 tot 1600 m) en herbergt meren, vennen en uitgestrekte bossen. Vele nog 'puur-natuur' en dit alles op een oppervlakte van 38.500 ha. De hoogvlakte met o.a. de bron van de Elbe is een bekend wintersportgebied.

Een derde natuurpark is het 'Pieninypark', ook aan de Poolse grens gelegen, maar hiervoor is nog geen regeling getroffen. Ook met Duitsland wil men binnenkort een regeling voor een bilateraal natuurpark treffen.

In de CSŠR is hier het 'Boheemse Woud' (Súmava), dat in 1963 onder bescherming kwam. Het wordt dan het grootste natuurgebied in de CSŠR (163.000 ha) en sluit aan op het 'Beierse Woud'.

West-Europa

In West-Europa vinden we ook verschillende bilaterale natuurparken.

Vanuit Frankrijk rondgaand zien we samenwerking van dit land met Spanje, Italië, Duitsland en België.

Het bilaterale park tussen Frankrijk en Italië is het Italiaanse park 'Gran Paradiso' en het Franse park 'La Vanoise'. 'La Vanoise' is 54.090 ha groot en omvat voor het merendeel gebergten tot 5850 m hoog. Er is een interessante Alpenflora en -fauna te vinden. Een grenszone, van 142.400 ha, wordt door de riviervluchten Arc en Isère doorstroomd; hier vindt men ook enkele kleine dorpjes en het geheel vormt een

prachtig wintersportcentrum. Over de grens sluit nog 16,5 km² natuurterrein aan; 6,5 km² hiervan behoort tot het natuurpark 'Gran Paradiso'.

In noordoost Frankrijk sluit een natuurpark aan aan het op Westduits gebied gelegen 'Pfälzerwald', dat 57.000 ha groot is. In de Benelux heeft men echter op dit punt evenmin stil gezeten.

Slagveld

In Luxemburg heeft men een natuurpark (340 km²) dat aansluit op het Duitse 'Südeifel' (395 km²). Dit was het eerste Westeuropese bilaterale park, gesticht op het 20 jaar geleden door het oorlogsgeweld geheel verwoeste grensgebied. Ook België wil met Duitsland samen een bilateraal park oprichten. Hiertoe wil men de terreinen ten oosten van de 'Hautes Fagnes' opkopen en bij de laatste voegen. Dit gebied zal dan aaneensluiten met het natuurpark 'Nordeifel' (104.700 ha.).

Helaas zal dit weer moeilijkheden opleveren, omdat de 'Hautes Fagnes' een (veen-) moerasgebied is, de 'Nordeifel' bergachtig, met hoofdzakelijk naalddhout en het tussen gelegen gebied licht heuvelachtig is. De voordelen van gemeenschappelijk beheer vallen hierdoor af. Een aaneensluiting van het natuurpark 'Nordeifel' met het tussengelegen, nog niet beschermde gebied zal veel makkelijker te bereiken zijn. Voor de Belgische natuurbescherming betekent dit tevens een vergroting van haar bezit.

Ook in eigen land krijgen we binnenkort twee bilaterale natuurparken, samen met België en met Duitsland. De samenwerking met België berust nog op plannen van natuurliefhebbers, die voorlopig eerst nog uitgewerkt moeten worden. Met Duitsland gaat het al vrij goed; in de omgeving van Roermond. Het natuurpark 'Schwalme-Nette'. Aan Nederlandse zijde ± 400 ha; aan Duitse zijde 440 ha. Het Duitse gebied, het stroomdal van de Nette, is grotendeels bedekt met naalddhout, in de kern overgaand in gemengd bos. Een nadeel van dit park is de nog zeer duidelijke invloed, vooral aan de zuidzijde, van de 'Waldwirtschaft', de bosbouw, waardoor vele stukken de minder fraaie benaming 'denenplantage' verdienen. Aan onze zijde ligt een groot heidegebied met gemengd loofhout. Dit gebied is eigendom van de 'Stichting het Limburgse Landschap'.

